

Mimosviatostné spôsoby pokánia

Pôstna doba, ktorú prežívame, je časom pokánia. Sme naučení toto pokánie vyjadrovať veľkonočnou sv. spoveďou. V tomto roku sa ale mnohí k sviatosti pokánia nedostaneme pre karanténu. To ale neznamená, že nemôžeme robiť skutočné pokánie. Pokánie nie je len sviatosť pokánia, teda sv. spoveď. Pokánie je **čnosť**, ktorú si môžeme predstaviť ako zlatú medailu, ktorá má na zadnej strane zobrazené odvrátenie od hriechu a na prednej strane navrátenie k Otcovi nebeskému.

Čnosť pokánie môžeme praktizovať aj vtedy, keď nemôžeme pristúpiť k sviatosti pokánia. Cirkev pozná až osem mimosviatostných spôsobov pokánia. V dnešnej situácii by sme sa mali zamerať práve na tieto spôsoby.

1. Dokonalá ľútosť.

Je potrebné viacej hovoriť o dokonalej ľútosťi a o dokonalej láske. Treba pokladať za celkom nedostačujúci minimalizmus v pastorácii, keby sme sa uspokojovali takzvanou veľkonočnou spoveďou, keby sa identifikovala s pokáním. Nepriamo by z toho vyplývalo, že pokánie sa robí iba raz do roka. Ako ďaleko je toto stanovisko od pravého zástoja pokánia v živote kresťana! Kresťan, ktorý by azda obstál s jednou alebo dvoma spoveďami za rok, nemôže nijako obstáť s jedným alebo dvoma úkonmi pokánia do roka. Pastorácia, ktorá by sa tešila z toho, že človek po dlhom zotrvávaní v hriechu konečne zložil ťarchu zo seba pri veľkonočnej spovedi, a ktorú by netrápilo, že žil v smrteľnom hriechu celé mesiace až do veľkonočnej spovede, bola by veru minimalistická. Duchovní pastieri by mali pripomínať svojim veriacim to, čo Tridentský koncil pokladal za všeobecne známe, že « dokonalá ľútosť zmieri človeka s Bohom prv, než prijme skutočne sviatosť pokánia » (XIV, 4).

2. Kajúce pobožnosti.

Druhou formou mimosviatostného pokánia sú kajúce pobožnosti. Ordo paenitentiae učí, že kajúce pobožnosti, nakoľko napomáhajú vzbudiť dokonalú ľútosť, môžu viesť k dosiahnutiu posväcujúcej milosti u tých veriacich, ktorí majú vôľu prijať v príhodnom čase sviatosť pokánia.

3. Božie slovo.

Treťou formou mimosviatostného pokánia je Božie slovo. Čítanie sv. Písma a počúvanie Božieho slova má silu. Božie slovo je účinné. Svätý Augustín ho nazval sacramentum audibile (sviatosť počúvateľná). Z takéhoto stanoviska chápeme, prečo kňaz po prečítaní evanjelia hovorí: « Per evangelica dicta deleantur nostra delicta » — (Pre slová svätého evanjelia, nech Boh zmyje naše previnenia). Je prirodzené, že slová evanjelia neúčinkujú čírym vypočutím, ale spôsobujú odpustenie natoľko, nakoľko sa prijímajú s vierou. Vtedy totiž rozvazujú v človekovi sily, ktoré sú schopné premeniť život, čiže prehĺbiť vieru, nádej a lásku.

4. Skutky lásky.

Štvrtou formou mimosviatostného pokánia sú skutky pomáhajúcej a posluhujúcej lásky. Tieto môžu byť takým prejavom mimosviatostného pokánia, ktorému najmä dnešný svet najlepšie porozumie. Skutky odriekania pripadajú dnešnému človekovi

ťažké, ak v nich vidí iba sebazaprenie. Ale stanú sa mu príťažlivými, ak ich vie postaviť do súvislosti s pozitívnymi skutkami pomáhajúcej a posluhujúcej lásky. V takom prípade je človek ochotný podvoliť sa odriekaniu. Takýto zmysel treba vytýčiť modlitbe, pôstu a almužne, aby sa táto forma mimosviatostného pokánia viac ujala. Modlitba, pôst a almužna odpradávná platili ako prostriedky na odpustenie hriechov. Tobiáš povedal svojmu synovi: « Almužna oslobodzuje od každého hriechu, aj od smrti a nedopustí, aby duša prišla do pekla » (Tob 4,11). Aj Kornélius, pohanský stotník, získal si milosť Božiu modlitbou a almužnou. Anjel mu povedal: « Kornélius, tvoje modlitby a almužny vystúpili pred Boha ako pamätník. Boh vypočul tvoje modlitby a rozpomenul sa na tvoje almužny » (Sk 10,4; 10,31). Modlitbami a almužnami dosiahol Kornélius milosť obrátenia a krstu. Preto sv. Peter píše: « Predovšetkým však usilovne si preukazujte navzájom lásku, lebo láska zakrýva množstvo hriechov » (1 Pt 4,9).

5.« Révision de vie »

Piatu formu mimosviatostného pokánia francúzski katolíci poznajú pod menom: « Révision de vie ». Zakladá sa na Matúšovom Evanjeliu (18,15-18), podľa ktorého sa má kresťan dostaviť pred Cirkev až vtedy, keď nič neosožil pohovor s niektorými členmi cirkevnej obce. Podľa Waltera Kaspera má táto forma pokánia tieto tri zložky: — Vzájomné zdvorilé upozornenie na chyby, nebezpečenstvá, nesprávne postoje. — Povzbudzujúce slovo, duchovná rada, poukázanie na možnosti, ako sa dá konkrétne realizovať žitie s Kristom.

— Prímluvná modlitba za druhého a zástupné skutky pokánia.

Treba pripomenúť, že v stredoveku bola táto forma mimosviatostného pokánia veľmi populárna. Pokladala sa za prostriedok k odpusteniu všedných hriechov a najmä za realistický výraz toho, čo nazývame votum sacramenti. Dnes sa opäť oživuje táto zabudnutá forma.

6.Vyznanie viny.

Šiesta mimosviatostná forma pokánia je vyznanie viny. Zakladá sa na liste sv. Jakuba (Jak 5, 16). Ide tu o vyznanie viny priamo tomu človekovi, proti ktorému sme sa previnili urážkou na cti, hádkou, ohováraním, osočovaním. Tento spôsob pokánia nepotrebuje nijaký rituál. Môže sa vykonať formou ospravedlnenia, odprosenia, uzmierenia a vzájomnej prímluvnej modlitby.

7.Účasť na Eucharistii.

Siedmu mimosviatostnú formu pokánia môžeme vidieť v účasti na slávení Eucharistie. Keď sa táto účasť zakladá na hlbokej viere, že sa ňou prehlbuje spojenie s Ježišom Kristom a spojenie s bratmi a sestrami, spôsobuje obnovenie života a odpustenie hriechov. Dôvod spočíva v tom, že pri takej účasti prijímajú veriaci spoločne Telo, « ktoré sa obetuje za nich » a požívajú spoločne Krv, « ktorá sa vylieva za nich na odpustenie hriechov ».

K tejto forme môžeme priložiť, že podľa presvedčenia prvotnej Cirkvi vrúcna modlitba « Otče náš » spôsobuje odpustenie hriechov a podľa sv. Jána Zlatoústeho veľkú účinnosť na odpustenie hriechov má modlitba žalmov. Sv. Ján Zlatoústý a sv. Augustín konali pokánie týmito mnohorakými mimosviatostnými formami.

8.« Čokoľvek dobré si urobil »

Ôsmu formu mimosviatostného pokánia pridáva Kreider, keď hovorí, že každý náš skutok môže byť výrazom nášho nasledovania Krista, čiže našej viery, nádeje a lásky, a teda aj nášho pokánia. Napríklad zrieknutie sa luxusu a zábavy, odmietnutie konzumných dobier a pôžitkov, znášanie utrpenia, uplatnenie ľudskej slušnosti a ohľaduplnosti. Koncilové dokumenty prikladajú na túto ôsmu miskú takzvanú askézu povolania. Každý kresťan môže sem pridať všetky čnosti, ktoré praktizuje vo vykonávaní svojho zamestnania a povolania: dobrosrdečnosť, úprimnosť, statočnosť, stálosť, starostlivosť, zdvorilosť, ľudskosť, spolupatričnosť, vospolnosť, vzájomnú pomoc.

Nad touto ôsmou formou poviete azda: « Kdeže sme to až zašli od pokánia! » A odpoveď znie: « Ani nie tak ďaleko, ako skôr do hĺbky samého pokánia. » Ved' sa oddávna modlí kňaz nad kajúcnikom: « Čokoľvek dobré urobíš, alebo čokoľvek ťažké pretrpíš, nech ti slúži na odpustenie hriechov, na rozmnoženie milosti posväcujúcej a na odmenu večného života. » A švajčiarski biskupi napísali v pastierskom liste: « Pokánie má zásadne ten istý obsah ako žitá viera. »